

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átvéve:</i>	Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr.</i>

A hercegprimás és a néppárt.

Milyen fegyverekkel harcol a mai liberális, különösen pedig a kormány által subvencionált sajtó, annak egy kiáltó jele a megalakult és erősen szervezkedő néppárt ellen intézett azon tendenciózus közlemény, mely a budapesti „Magyar Ujság” s ennek nyomán a nagyváradai „Szabadság” s egyszersmind a „Nagyvárad” hasábjain megjelent.

Tudniillik a *hercegprimásról* az mondatik, hogy kijelentette volna: hogy teljesen távol tartja magát a néppárttól, semmi rokonszenvet nem mutatott eddig és a jövőben sem fog mutatni iránta, sőt egészen bizonyos, hogy az általános választásoknál nem fogja az új pártot támogatni, ha fenekestől fel akarják is forgatni a primási palotát! — —

Azon helyzetben vagyunk, hogy a fennebbi közleményt s illetőleg **hazugságot** a legalaposabban megcáfolhatjuk.

S e célból itt közöljük a hercegprimáshoz intézett távirati kérdésünkre érkezett távirati választ:

Budapestben, február hó 20-án.

„Tiszántúl” szerkesztőségének,

Nagyváradon.

A hercegprimás semmiféle kijelentést sem tett.

Kohl Medárd,
titkár.

Az agrár-háború Magyarországon.

IV.

A p é n z.

I.

(*) Régen, abban a patriarchalis korban, midőn az emberek szükségleteiket csereberélés útján szerezték be, bizonyára

számtalanszor érezték a hiányát egy általános csereértéknek, a melylyel minden meg volna szerezhető. A cserekereskedés nehézsége, az áruk és termékeknek nem annyira a kereslet és a kínálat, mint inkább a cserébe kínált tárgy kelandóságának mértéke szerint hullámzó értéke, mely sokszor az üzlet megkötését lehetetlenné is tette: ezek vezették rá az embereket egy általános csereérték elfogadására. Így született meg a pénz, mely kezdetben kétségtelenül csak fém lehetett, még pedig eleinte nemtelen (vas, réz, bronz stb.) majd végre csak nemes fém: arany, ezüst.

A pénzt nélkülöző korban az ember bizonyára sokszor legjogosabb igényeit is korlátozni volt kénytelen, mert pld. a földműves ha akkor, a midőn ruhára volt szüksége, a környéken egyetlen egy olyan takácsot sem talált, akinek a buza készlete kifogyott, akkor vagy rongyokban kellett járnia, vagy messze földre kellett mennie, míg gabnájáért ruhának valót cserélhetett. Nem lehet tehát tagadni, hogy akkor, midőn az első csereeszköz, a fém kezdett általános értékűvé válni: akkor az emberiség egy oly óriási lépést tett a civilizáció útján, aminőt a világtörténelem — anyagi téren — sem azelőtt, sem azóta nem ismer.

De ha viszont meggondoljuk, hogy a pénz maga nem lévén használati tárgy, tulajdonképpen csak eszköz lehet nem pedig cél és ha ezzel szembeállítjuk azt a rettenetes hatalmat, a melyre ez az egyszerű csereeszköz az évezredek folyamán vergődött; ha látjuk azt a lázas, minden nemesebb érzést háttérbe szorító általános pénzimádást, mely az emberiséget ma jellemzi: akkor lehetetlen elzárkóznunk a gondolat elől, hogy vajjon ennek az emberi kulturára egykor oly jótékony befolyást gyakorolt intézménynek, a pénznek hátrányos oldalai nem nagyobbak-e ma már, mint az előnyei? Vajjon éppen a civilizáció érdekében nem érkezett-e el az ideje annak,

hogy a pénz tulszaporodott hatalmát a kellő korlátok közé szorítsa az emberi társadalom?

Az emberiség független gondolkodásu bölcssei már régen igennel feleltek erre a kérdésre. Ma pedig nincsen komolyan gondolkodó ember, aki azon kételkednék, hogy az emberiség jólléte, a fenyegetett emberi civilizáció, a társadalom megingatott erkölcsé érdekében mielőbb módot kell találni a pénz tulságos hatalmának megtörésére.

Ha eltekintünk azoktól a vakon gondolkozó érdekeltektől, akik még ma a pénznek mindenható büvkörében élve parazita politikából mindent elkövetnek a mai rendszernek föntartására; ha mondom ezektől eltekintünk, akkor a vita tulajdonképpen csak a körül forog, hogy melyik mód volna a legalkalmasabb a pénz rettenetes hatalmának megtörésére? — —

Kétségtelenül a legradikálisabb eljárást ajánlják a szocialisták, kommunisták, nihilisták stb., akik egyszerűen tabula rázát csinálnának a mai társadalom képére, midőn egyszerűen megtagadják a tulajdonjogot és követelik a pénznek értéktelenné nyilvánítását.

Nem sok bizonyítás kell hozzá, hogy ennek a tervnek iszonyu végzetességét nyilvánvalóvá tegyük az egész kulturára.

Igaz ugyan, hogy éppen a pénzuralom által teremtett szabadverseny következtében az ellentét, az óriási gazdagság és a nyomorult segénység között mindig nagyobb lesz; de ez természetszerűleg úgy történik, hogy az erősebb elpusztítja a gyengébbet és így a nagy vagyon mindig kevesebb és kevesebb kezekben fog összegyülni. Ebből az első pillanatban arra lehetne következtetni, hogy az emberiség milliói minden nagyobb baj nélkül elbánnak majd azzal a néhány emberrel, akik végül a nagy tőkék fölött fognak rendelkezni.

De a dolog nem úgy van! mert bárminő kevés embernek kezében fog össz-

pontosulni az a rettentő hatalom, melyet pénznek nevezünk, ez a néhány ember éppen a pénz hatalmánál fogva millió és millió embernek fog parancsolni.

Vajjon egy Rotschild, midőn a béke és háboru fölött illetékesebben dönt, mint a fölkelet királyok és császárok, inkább parancsol, mint a parlamentek, amelyek azzal hizelegnek maguknak, hogy a népkarant szuverén kifejezői; vajjon azért van-e ez így, mert nála nagyobb államférfiu nincs, vagy talán mivel ő egy korszakalkotó bölcs, kinek óriási szerepe előtt meghajolnak a koronás fők és nemzetek?!

Korántsem! Hanem egyszerűen azért, mert az ő pénzes-zacskói nélkül háborut izenni nem lehet; azért mert az ő kölcsönadott milliárdjai minden zablánál jobban féken tartják, akarata szerint kormányozzák az adósság jármába került nemzeteket.

Azok a százezrek, akik a nagy tőkének a pénznek szolgálatában állanak, akik olyan-amilyen jóllétüket a pénzhez kötötték: ezek mind mozgósítva lesznek annak a néhány embernek a védelmére.

A nyomoruságtól leigázott nyers tömeg fog tehát szemben állani a vagyon és az intelligens elem szövetségével. És úgy lehet, hogy a rettenetes küzdelemben felujulnak majd a barlanglakók korszakának jelenei, midőn pusztá kézzel, vagy fogaikkal tépték szét egymást az emberek.

Bárki legyen is e borzasztó küzdelemben a győztes, a békekötés csak a kultúra jó részének romjai fölött fog megtörténni.

A szoczializmus által ajánlott meg-

oldás tehát — noha ezektől a tanoktól minden igazságot megtagadni nem lehet — a civilizáció érdekében nem kívánatos.

Azok, kik figyelemmel kísérik az újabbkori nemzetgazdaságtannal foglalkozó írók működését, azok előtt alig lehet kétséges, hogy a pénz rettenetes hatalmának megtörésére ajánlott módok közül a siker reményével csak az azon írók által ajánlott mód kecsegtet, akik az államok mai kápitálisztikus irányzatát békés úton akarják jobb, erkölcsösebb alapokra fektetni.

A kultuszminiszter a hercegprimásnál.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnapelőtt d. e. meglátogatta Vaszary Kolos hercegprimást s több óra hosszat konferált vele.

A fuzióról.

Bécsi politikai körökben a következőleg magyarázzák a fuzió dolgában épített tervnek dugába dülését:

Bánffy, bizonyára a király határozott meghatalmazása és a korona által helyeselt, világos program alapján először Horánszkyval, azután ennek kérésére magával Apponyi Albert gróffal folytatott beható tanácskozásokat a fuzió modalitásai felett. Mindenekelőtt a tanácskozás tagjait állították össze, amikor is Apponyi csak Tisza Kálmán ellen tett kifogást, ellenben beleegyezett abba, hogy a tanácskozásba Darányi Ignác és Tisza István bevonassanak. A megbeszélések, amelyekben Samassa egri érsek, aki bizonyos mértékben közvetítő szerepet vitt, továbbá Ernuszt Kelemen is részt vettek, annyira jutottak, hogy az egyesülés bekövetkeztének módjainak megállapítására került a sor. De amikor Bánffy felemlítette, hogy először a katonai kérdése nézve kell megegyezésre jutni, a melyben azonban ő (Bánffy) semminemű konzessziót nem tehet, Apponyi erre kategorikusan kijelentette, hogy ilyen feltételek között komolyan nem tárgyalhat, ha ma ebben a kérdésben engedve, az egész ország előtt kompromittálva lenne s a liberális párt és a kormány semmit sem nyerne vele. Ha a tárgyalásoknál ismét

kedvezőtlen hangulat állana be, akkor bekövetkeznék a képviselőház idő előtti feloszlatása és az új választások elrendelése a nyárra vagy az őszre.

Lapszemle.

Budapest, 1895. február 19.

A Magyar Állam Albrecht főherceg katonai érdemeiről emlékezik. Fájdalommal fogadja halálát, mert habár az elhunyt főherceg nem volt is az alkotmányos szellemnek neveltje, nem állott soha semmiféle törekvések élére, melyek az 1867-iki alkotmány ellen irányultak. Mint magánember pedig emberbaráti nemes érzelmei s jótékony adakozásai által általános elismerést szerzett magának; s párját ritkította vallásához való ragaszkodása.

A Hazánk a zsidóság ellen támad, hogy azért, mivel Visontai indítványozta a börze megrendszabályozását, neki támadtak s elnevezték ultramontánnak, antiszemitának stb. Itt nem a zsidóságról, hanem Magyarország érdekeiről van szó s szükség van nagyon megrendszabályozásra.

A Budapesti Hírlap azt írja, hogy a fuzió, melyet br. Bánffy tervezett, meghevesült, Apponyi Albert miatt. Bánffy azt kívánja, hogy Apponyi mondjon le a hadseregére vonatkozólag megfogalmazott követeléseiről, ellenben fogadja el a szabadelvűpárt egyházpolitikáját és segítse visszaverni a néppárt romboló előtörését. Bánffy ezuttal nem megkísérelte, hanem kompromittálta a fuziót.

A Nemzeti Ujság egy félhivatalos közlemény folytán arról ír, hogy a nemzeti párt vezéregyéniségeihez meghívás írvetett oly közös tanácskozásra, melynek tárgya a két országos párt együttműködésének biztosítása lett volna. A nemzeti párt vezérférfiai készeknek is nyilatkoztak, hogy a tanácskozásokban részt vesznek. Azonban a kormánynak azon kijelentése folytán, hogy a nemzeti párt programjának azt a részét, amely katonai természetű követelésekre vonatkozik nem fogadja el, ennek következtében a tervbe vett tanácskozások ez idő szerint el is maradtak.

A Magyar Hírlap a vallásalap püspökkladányi uradalmaiból ezer hold földnek a munkanélküli szegényebb néposztály között való kiosztásáról ír. — Wlassics Gyula kultuszminiszter ezt el is rendelte és pedig lehetőleg méltányos feltételek mellett. — Különben itt nem a nye-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A vetélytársnők.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Besorozták Szeghy Sándort, a falu legde-rekább legényét, s annak rendje és módja szerint felöltöztették katoná mundérba s a robogó gőzös elvitté oda a hová az itthon maradt két vetélytársnő: a Bagiék Maresájok és a Felvégiék Lidijök nem követhették.

Az elmúlt hét szerdáján a Bagiék Maresájok előtti közös kutnál találkozott a két leány, egymással szemben nem mutattak haragot, sem féltékenységet, pedig hej, mikor a Maresa kisebb testvérét egy este elküldte titokban hallgatózni Felvégiék sövényükhöz, s haza jövet a kis leány elbeszélte, mint ültek egymás mellett, kéz a kézben s mondták egymásnak, hogy csak az ásó kapa lesz az elválasztó . . . akkor Maresa elkezdett sirni, hisz előtte hányszor fogadta már, hogy nem jár Felvégiékhez; a minap is csak azért ment be, mert a malomba menet kiesett a kerék szeg, s azt kért . . . sirt szegény Maresa, de jól esett neki a sírás, hisz attól megkönnyebbedett a szíve, s alig várta a reggelt, hogy a teheneket kihajtsa a kutra itatni, pedig nem lett volna muszáj neki, mert volt béres is, kocsis is, — de ilyenkor szokta az ő Sándorja is a lovait itatni, s azt az édes dalt dalolni:

A lovát itatja, magát fitogtatja,
Piros két orozáját velem csókoltatja!

Jaj de mióta elvitték a legényt, azóta csak a kisebb leányok és legények találkoznak a kutnál; a legények bátrabbak, hangosabban mennek dalolni s még a Mózsi korezmáros mestergerendáját is megmerik ütni . . .

Tehát a lányok a korszok megtöltésén fáradoznak, egyik sem szólt a szokásos köszöntésen kívül mást.

Új alak érkezik a kuthoz. Misi a postás fiu . . . és jó napot kíván s a tarisznyája fenekében kotorászva, kihuz abból egy levelet és hangosan kiáltja: Felvégi Lidianak! — —

Jól tudja ő, miért kiáltja. Azért, hogy a büszke Bagiék Maresájok, a gazdag bíró lánya, hadd epekedjék és boszankodjék egy kicsit. A lány átveszi levelét, kebelébe rejti, a szokásos 2 kr helyett egy hatost ad a postás fiunak s köszön úgy Maresának, mint a már gyülekező leányoknak és sebesen indul hazafelé.

Mikor a felvégi síkátort eléri, előveszi a levelet, nézi, ismeretlen német stempli írás van rajta, ez csak tőle jöhet, hisz más ösmerősük nincs, kivél leveleznének. Haza érve, kimegy a kertbe, feltépi lázasan a borítékot, s kezdi mohón olvasni. Még a végére sem ér a levélnek, izgatott lesz, öklét összeszorítja, egész testén valami rángás fut végig s csak annyit bir mondani: »nyomorult! megcsaltál!« Azután alétlan esik le a hóra. Sok idő múlva magához tér, akkor már a szép lány bogár szeméi megtörvén, ingadozva, roskatag lépéssel be megy a szobába.

Az édes anyja, kinek ő féltve őrzött kincs vala, mindjárt észreveszi a változást. Hogyne, hisz ösmeri vig kedélyü Lidijét, s a kérdések

özönével árasztja el, »millelt édes?« »mi bajod leányom?« A lány titkolja fájdalmát, hisz ő maga sem tudja, mi dul benne. Egyre azt mondogatja gondos anyjának: »hogy tán a kutnál hült meg, reggel, mikor lent járt vízért.«

Reggel Maresa ismét megjelen a kutnál s kíváncsian tekintget a felvég felé, hogy nem jön-e Lidi? Bántja a levél, szeretné tudni honnan jött és készakarva marad hátra, hogy a többiek töltsék meg előbb korszóikat, de mintha villám ütött volna le a derült égből, egy fiu jön lovaival itatni s jó előre kiált: »Féltre! nekem kell elsőnek lennem, megyek a doktorért, mert Lidia nagyon beteg!« A fiut jól ösmerték, a Felvégiék kocsisok volt.

Maresa figyelmesebb lett a fiu szavára, arárb ment, s elpalástolhatlan örömmel kérdezte: mi baja Lidinek?

Még meg sem itatott a fiu, megszólalt a harang, jöttek mentek az emberek, lányok, legények a kutra; s előbb sugva, később hangosabban beszéltek, hogy Felvégi Lidia meghalt . . .

Maresa ahogy haza vitte a vizet, úgy kiöntötte s újra lejött a kutra, nem hagyta a kíváncsiság otthonn ülni, bár nem mert kérdezősködni senkitől, végre ellesett néhány szót s világosan meggyőződött arról, hogy Lidi gyufameleggel ölte el magát; legjobban ő érezte, miért tehette azt? s bár hogy is igyekezett örömet titkolni, nem tudta . . .

A temetés megtörtént, elment Maresa is, az egész szertartás alatt csipkés kötényével játszadózott, csak néha-néha emelte csipkés zsebkendőjét szeméhez, mintha sirna. Temetés után sok mindenfélét beszéltek a kutnál, a ma-

részkedés, nem a haszon a földolog, hanem az a hazafias és humánus cél, hogy a szegény ember baján segítsünk, mert nem megaláznunk kell a szegény népet — hanem fölemelni, nem alamizsnával megsegénylteni hanem segélylyel talpra állítani.

A **Pesti Hírlap** szerint óriási zavar uralkodik jelenleg Magyarország összes politikai pártjai között. Egyik pártból kilépnek, a másikba új tagok lépnek be, némelyek egy párthoz sem csatlakoznak. Régi pártok bomladoznak, újak alakulnak s beáll a legnagyobb bizonytalanság, melyből, hogy minő kibontakozás fog keletkezni, egyelőre senki sem tudja.

A **Magyarország** a fuzió megvalósításáról ír. A fuzió nem történetelt meg, mivel a kormánypart Apponyinak a hadsereg kérdésében semmiféle engedélyt nem volt hajlandó adni. Azt pedig egy nagy országos párttól kívánni, hogy évtizedes ellenzéki küzdelmei alapját és célját feláldozza, csak azért, hogy a hatalomban osztozkodjék, nem lehet.

A **Nemzet** a gyászoló királyról cikkez s elmondja, hogy a magyar nemzet nevében a képviselőház ma róttá le a gyászadóját Albrecht főherceg ravatala előtt. A képviselőházban Szilágyi Dezső tolmácsolta a részvételt, melyet mindannyian őszintén éreztünk koronás királyunk iránt. A főrendiházban Szilágyi József emlékezett meg a főherceg-tábornagy elhunytáról előkelő és meleg hangú beszéddel.

A **Pesti Napló** a hódmező-vásárhelyi inségesek érdekében emeli fel szavát s adakozásra szólítja fel az egész országot, hogy minél hamarabb segíthessenek e szegény éhezőkön, kik majdnem éhalálnak néznek elébe a tejjel-mézszel folyó Kánaánban, a Nagy-Alföld kellő közepén.

Az **Egyetértés** azt mondja, hogy a függetlenségi és 48-as párt ép oly időben ragyogott legjobban, mikor Ugron Gábor és Bartha Miklós még csak nem is tartoztak kötelékébe. Épen azok, kiket a múlt zavarokért is sok felelősség terhel, egyszerre a párttagok nagyobb részének előkészítése nélkül olyas velenzevizet tanácsféle fegyverező bizottság indítványával rohanják meg a pártot, ez még külső taktikának is nem a legzejtvesztettebb eljárás-e, mely a már elalvó bizalmatlanságot csak újra fölszít-hatja, az elsímitott ellentéteket újra kiéle-sítheti?

A **A Neues Pester Journal** arról ír, hogy miért hiúsult meg a fuzió. Mindkét részről egyelőre elháríthatatlan nehézségek merültek

fel, melyek azonban csak ideiglenesek, mivel a fuzió eszméje már oly tért hódított, melyet többé elfeledtetni már nem lehet.

A **Pester Lloyd** Németország mezőgazdáiának értekezletéről ír, melyet azok a mezőgazdasági bajok orvoslása miatt tartottak s melyért Vilmos császárhoz küldöttséget is menesztettek.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Február 20.

Elnök: Szilágyi Dezső. Jegyzők: Perczel, Molnár, Hock.

Miniszterek: Bánffy, Lukács, Perczel, Wlassics, Festetics, Dániel.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után, napirendre került

Endrey Gyula indítványa.

Urányi Imre: Hangsúlyozza, hogy nem csak az alföldön, hanem a felföldön is erősen kísért a nyomor. Endrey indítványához azt a módosítást nyújtja be, hogy az indítványból az »alföldi« szó hagyassék ki.

Hock János: A nyomorúság a szegény nép közt az egész országban általános. Ez bizonyított arra, amit az ellenzék régen hangoztat, hogy t. i. az állami egyensúly még nem jelenti a nép közgazdasági helyzetének javulását, sőt, amint látszik, ellenkezőleg van. Hozzájárul Endrey indítványához, de megjegyzi, hogy az általános nyomoron nem egy segélylyel kell segíteni, hanem állandó kormányzati gondoskodással. Kérde Wlassics minisztert: mi van a püspök-ladányi inségesekkel?

Wlassics miniszter előadja, hogy egy püspök-ladányi küldöttség járt nála, amely kérte, hogy az ott elterülő alapítványi földeket, hogy a szegényebb nép is juthasson valamely keresethez, apróbb porcellákban adja bérbe. Ő ezt méltányos kérésnek találta és teljesítette. (Általános helyeslés.)

Helyi Ignáz: Pártolja Endre indítványát és felszólítja a kormányt, hogy a szegény nép segítségére rendes tételeket állítsanak be a költségvetésbe.

Perczel belügyminiszter: Hivatalosan is tudomása van a kormánynak a kunvásárhelyi és szegvári nyomorról. Vásárhelyre már küldött 3000 frtot, s gondolkodik arról, vajon a szegváriakat liszt vagy gabona kiosztással segítse-e. Elítéli azt a tendenciát, amely lábra kezd kapni

s amely minden apróbb bajában a kormány-segélyért folyamodik s azt az eljárást, hogy a megelőzőleg még 2 frt napszámot keresett emberek most nem akarnak 80 krért dolgozni. Mindenesetre a kormánynak gondja lesz a nyomor enyhítésére.

Hermann Ottó: Tanácsolja, hogy vegye a kormány a segélyezést a kezébe, különben a nép elkeseredik s nagyobb baj is lesz belőle.

Bartók Lajos szerint a kormány igen helyes nemzetiségi politikát követne, ha a máramarosi oláhokat, kik az erdélyi oláhokkal sohasem fujtak egy követ, venné oltalma alá. Majd a bukovinai és szlavoniai csángók segélyezését sürgeti.

Veress József a nyomor általánosságát bizonyítja. Meglehet, hogy a könyöradomány sérteni fogja a szemérmesebb szegényeket, de azért a nemes példa kedvéért megszavazza a segélyt.

Az ő meggyőződése szerint különben az a nép nem kér alamizsnát, nem kenyeret, hanem munkát. A megélhetést az alföldi népek lehetővé kell tenni. Nem ötletszerű, hanem alapos és okos törvényszerű intézkedést kér.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök szerint ma egyebet nem tehetnek, mint hogy az Endrey és Urányi indítványát elfogadják. — Az agrár szocializmus kérdésével — nem lévén még azzal ismeretes — nem is foglalkozhatik most vele. Most momentális segélyről kell gondoskodniok, később a kormány keresni fogja az alkalmat, hogy a kérdéssel részletesebben foglalkozzék. (Helyeslés jobbról.)

Polonyi Géza a háromszoros indítvány által, teljesen szétszótott 3500, vagy 3600 frtból oly parányi segély jut egy-egy emberre, hogy még a kráczár is több részre lesz osztva.

Az inség nem új és nem momentári bajként jelentkezik az országban. Ezen nem lehet pillanatnyi segélylyel változtatni. Ide nagyobb szabású politika kell. A kérdés megoldása csak a hitbizományokkal egyidejűleg eszközölhető. Helytelennek tartja, hogy a miniszterelnök el akar surranni még olyan kérdés elől is, a minő a szocializmus, a szegénység általános rendezése. Miért vállalkozott a miniszterelnökségre, ha minden nehezebb kérdés elől kitér? Igen népszerű volna, ha a képviselők összes fizetésüket följánlanák az inségesek számára, de még népszerűbb, ha a volt miniszterek nyugdíjaikat följánlanák az inség céljaira. Fölhossa a bukovinai csángók dolgát is. Rendszeres programot kíván a kormánytól. (Helyeslés.)

Perczel Dezső miniszter: A kormánynak idáig csak a vásárhelyi és szegvári inségről van tudomása, amelyet különben csak helyi viszonyokkal magyaráltak meg. Ha tudomása lesz a kormánynak az általános inségről, tudni fogja a köteleességét.

Polonyi ismételt felszólalása után **Papp Elek** megköszöni választói nevében Wlassics miniszternek a ladányi szegények megsegítését. Azután neki támad Zichy Nándoréknak s tanácsolja nekik, hogy ne néppártot csináljanak, hanem osszák ki bérbe a nagy latifundiumaikat.

Gr. Apponyi Albert: A belügyminiszter felszólalására tesz néhány megjegyzést. Ez a felszólalás szomorúan illusztrálja azt a rendszert, a melylyel Magyarország kormányoztatik, vagy helyesebben nem kormányoztatik. Az a tájékozatlanság, a melyet a kormány ebben a kérdésben tanúsít legszomorúbb világitásba helyezi ugy a központ, mint a helyi hatóságok működését. Ideje, hogy legalább most véget vessenek valahára ennek a kapkodásnak. Kérjen be a kormány mindenfelől sürgős jelentéseket és a jövőre nézve gondoskodjék, hogy többé ilyen állapot be ne következék. Az indítványt természetesen elfogadja.

Perczel Dezső belügyminiszter röviden védekezik a mulasztás vádjai ellen.

Sima Ferencz rövid felszólalása után **Molnár** Jozsiás a közgazdasági bajok orvoslásáról mondta el a maga nézetét. Az indítványt különben elfogadja.

Bessenyei Ferencz Molnár Jozsiással szemben azt bizonyította, hogy magyar földművelő nép nem bírható rá az ipari foglalkozásra.

Ezután elfogadták Endreynek módosított indítványát s ezzel az ülés véget ért.

lom alatt, a fonókákban szegény Lidia esetéről, de később elfeledték.

Mult az idő, azaz repült. Maresa nyughatatlan volt, hisz már kétszer küldött levelet, s ő még egyet sem kapott, türelmetlenül várt.

Megjött az aratás, végre az ősz, a kiszolgált katonák szabadságolási ideje. Vidám dal hallatszik. A felvégen jönnek haza a fiuk, megizmosodva, jó egészségben. Maresa már egy hete nem tud aludni, csak néha szundit egy cseppet. A viszontlátásra gondol, mikor majd mint régen ezelőtt, nyakába borul és édes csókokat ad pörge bajuszára. S nemsokára az oltár előtt a holtomig és holtodiglant fogadják egymásnak...

Fürkésző tekintettel leskelődik a kerítés hasadékán, mind közelebb hallatszik a dal, végre leérnek a legények a ház elébe, szive repdes örömben, meglátja Sándort, ki most is a legderekből legénytársai között. Már előre gondolja, mint fogják őtet irigyelni a többi leányok, már-már azon töprenkedik, vajon megszólítsa-e, vagy kiálljon az utezaajtóba? de fölébred büszkesége, hisz tudja, hogy be fog jönni a legény. Egy akadály volt ugyan szerelme ellen, de az már a sirban porladoz.

A legények elhaladnak a ház előtt anélkül, hogy Sándor bement volna. Maresa bánja, hogy ki nem állott az ajtóba, de hisz majd eljön estére. Alig várja az estét, az is elmulik, meg a másik este is. Izgatottsága egyre nő, éjjelenként álmában látja, hogy a templomban, az oltár előtt más leánynyal térdel s a pap áldást ad rájuk!

Megint telik az idő. Már két hete hogy itt-

honn van s még feléje sem jött. Végre eljön a vasárnap, felölti legszebb ruháját s izgatottan a templomba megy.

Már régen beharangoztak s ő még csak most érkezik.

Mikor beér a templomba, már vége a prédikációnak, a főtisztelendő ur épen az »ament« mondja, már csak a kihirdetendők vannak hátra, hogy azután kezdetét vegye a mise.

A főtisztelendő ur hangosan kezdi: Szeghy Sándor róm. kath. ... de itt elhallgatott mert egy éles sikoltás rengeti meg a templomot, mire egy tompa zuhanás következik.

Mindenki a második padban levő Maresához siet, ki a halállal vívódva, megüvegesedett szemekkel fekszik a pad közt. Nem tudta elviselni azt a csapást, megszakadt a szive.... Harangoznak temetésre. Felhangzik a »Circum de derunt me«... Temetik a falu leggazdagabb leányát, a Bagiék Maresáját.

S a véletlen úgy akarta, hogy a két vételetársnő egymás mellett aluszsa örök álmát, a feltámadás reményében!.....

Falusi.

Apróság.

Elővigyázat.

- Néni, szereted a narancsot?
- Oh igen, gyermekem!
- Akkor hát az enyémet inkább a bácsinak adom, hogy tegye el nekem uzsonnára.

Milyen erősek vagyunk!

Na hát erősek vagyunk!

Erősek vagyunk abban, hogy ma már teljesen magunkra hagyattunk és fejlődésünket még sem gátolja semmi, még a magas kormány kegyénelkülisége sem.

Egykor, mikor az italmérési kártalanítás megállapított összege tudomására adatott a város közönségének a közgyűlésen, így kiáltott fel egy szellemi szaporázásban szenvedő városatyá:

— Isten után Tisza Kálmánnak köszönhetjük, hogy ennyit kaptunk!

Ezzel azután alaposan betetette az ajtót képviselőnk előtt, hogy ezután ne is tehesen semmit városunk érdekében, mert úgy tüntette fel a város pénztárát, mintha az az ország költségén gazdagodott volna. Azontul rossz szemmel néztek a mi képviselőnkre, hogy ha eszébe jutott (pedig vajmi ritkán történt!) Nagyvárad emlegetése.

A pénzügyminiszter azután gondoskodott is arról, hogy Nagyvárad épen semmihez se jusson.

Ki ne tudná azt a mozgalmat, amikor megkértük a pénzügyminisztert, hogy a pénzügyigazgatóság részére bent a városban építesse házat, hiszen telke van hozzá; a meglevő pénzügyigazgatósági épületben nincs sem helyiség, sem kényelmes munkahely.

Erre aztán felelt is a pénzügyminiszter azaz, hogy megnagyobbította a városon kívül levő helyiséget, természetes, hogy a város közönségének és a vidéknek kényelmetlenségére.

Elértük hát azt, hogy az italmérés kártalanításából nyert összegre számot tart az állam; mert hát a postaigazgatóság épülete elvisz belőle 25,000 frtot, az állami reáliskola 205,000 frtot, reméljük, hogy a pénzügyigazgatóság részére építendő palotára is csak követelnek vagy 60,000 frtot.

A pénzügyigazgatóság itt marad!

Ezt az egyet nem vihetik el tőlünk, mert a tövvény ide szegezte. Tehát mégis tett valamit értünk ami szeretve tisztelt képviselőnk!

De ugyan miért is van hát irántunk az a nagy figyelem?

Valljuk meg ezt is.

Azért, mert két kath. püspöknek szék helye Nagyvárad.

Mi, nagyváradiak, alaposan rászorgálunk arra, hogy mindkét püspöknek itt tartózkodását a lehető legkényelmetlenebbé tegyük.

Az egyiknek a palotája ablakait vertük be, másiknak az egyházpolitikai kérdésekben kimutatott magatartása miatt macskazenével s holmi egyéb ilyenfélével akartunk tisztelni.

És mindezt tettük azért, mert az ő támogatásukra nem vagyunk rászorulva; nincs is szükségünk semmire, amit a két kath. püspök támogatásából megszerezhetnének.

Elismerem, hogy a mult alkalommal hibásan mondtam, hogy a nagyváradi indulóháznál három üzletvezetőség határa jön össze. Ez nem igaz! — A kolozsvári üzletvezetőség hatáskörébe tartozik intézkedni egész P.-Ladányig. Az sem igaz, hogy Szolnokon üzletvezetőség volna.

Én ugyan fel is teszem, hogy lehet mindenütt, csak Nagyváradon nem lehet, mert itt nagyon sok vonal jön össze.

Hanem az már mégis nagyszerű ám, hogy Nagyváradon egykor forgalmi főnökség volt, ámde minek ez Nagyváradnak! — hát az ittenit feloszlatták és elvitték Debreczenbe.

Mesélni is szabad!

Egykor a m. kir. honvédelmi miniszter ránk parancsolt, hogy egy ezred lovasság számára laktanyát építesse.

Hosszas vajadás után már a tervek is készen voltak, amikor leír a honvédelmi miniszter és elrendeli, hogy a laktanyát vétesse kisebbre, mert csak négy század számára kell Nagyváradon laktanya, a törzset magát majd csak átvizik — Debreczenbe.

Hát így építettünk és amiért az építés költségei mégis csak visszatértek volna, azt elvitték Debreczenbe.

Nem volna-e célszerű hogyha Nagyváradot is elvinnék Debreczenbe negyedik kerületnek.

Julius.

Katholikus körök.

(Folytatás.)

Ezek után lássuk még a katolikus körök célját közelebbről. Ezek célja: kölcsönös anyagi támogatás, hazafias és vallásos irányban való művelődés és szórakozás, szóval a társadalomnak a keresztény alapon való regenerálása.

A mi a kölcsönös anyagi támogatást illeti, e tekintetben zsidóktól tanulhatunk legtöbbet. Vajha a katolikus honpolgárok között is minél előbb láthatnók azt a bámulatos összetartást, amely a zsidókat kerek e világon annyira jellemzi. Ha valamely eminent zsidó ügyről van szó, nincs az az áldozat, amelyet önkéntesen és örömet meg nem hoznának. Az összetartásnak meg is van eredménye. Ha megesik köztük, hogy valamely zsidó családban a gyermekek korán, vagyonnélküli árvákká maradnak, a többi hitsorsosaik nem engedik, hogy az apró ártatlan csemeték nyakára tarisznyát kössenek, hanem azokat felosztják egymás közt és neveltetésükről gondoskodnak. — Ha szegény zsidó fiúk között tehetséges fiút vesznek észre, elviszik a középiskolával bíró városba, hogy ott iskoláztassák. A gimnázium, a reáliskola és a tudományok egyéb csarnokaiban nem egyszer találkoznak görbe orru, beesett szemű, sápadt arcú, kopott külsejű zsidó diákokkal, akik mindennap más és más zsidócsaládnál étkeznek, nappal korrepetálnak és éjjel leczkéküket tanulják. Így hitsorsosaik támogatása mellett felverik magukat a közép és felső iskolákon és lesznek belőlük diplomás emberek. És ki veszi rossz néven, ha ezen nyomorból kiemelkedett zsidó ügyvédek, orvosok, ha majd az életben zöld ágra vergődnek, halából, lelkük egész erejével hitsorsosaikon csüngenek?

Igy az össz zsidóságnak tömörülése mellett lehetséges az, hogy noha a katolikusok tiszter annyian vannak e hazában, mint a zsidók, mégis ezek már majdnem fele részben elárasztják a közép és főiskolákat és így aztán nem csoda, ha kezükbe kaparintják az ország szellemi és anyagi vezetését. Ha egyik-másik szegény zsidó leány férjhez megy és nincsen hozományja, a jómódu zsidóság a fiatal házaspár számára szívesen adakozik és így módot nyujtanak neki, hogy ne legyen kénytelen üres kézzel megkezdeni a háztartást. Ha egyik-másik zsidó egyszerű akarván meggazdagodni, sokat mer és a tönk szélére jut, még mindig van reménye, hogy a hinárból a lánczként összetartó zsidó liga kiszabadítja őt. — Arról, hogy a zsidók az adásvésnél mennyire összetartanak, mennyire részesítik első sorban hitsorsosikat előnyben, talán mindegyikünk tudna csattanós példákat felhozni. Én a példákat mellőzöm és a zsidókra is nem azért hivatkoztam, hogy ellenük a gyűlöletet hirdessem. Isten mentsen, mi sincs távolabb tőlem mint ezen szándék, hiszen ők is felebarátaink és így Krisztus parancsa szerint őket is szeretnünk kell.

Engem a fentebbiek felsorolásának nem a gyűlölet, hanem a szeretet vezérelt. De az a szeretet, amelyel mi a zsidók, mint felebarátaink iránt viseltettünk, nem zárja ki azt, hogy cselekedeteiket meg ne figyeljük és ha azokban találunk valami utánozni valót, azt ne kövessük. Bezzeg másképp nézne ki az ország, ha a zsidóság összetartásán a keresztények buzdulni akarnának!

Nálunk a keresztényeknél különösen a falvakban legtöbb esetben az elárvult gyermekkel senki sem gondol. Mihelyt szüleiket elhantolták, bátran koldusbotot vehetnek a kezükbe és mehetnek a nagyvilágba — koldulni. Az árva felnő

minden nevelés nélkül és ostor lesz belőle arra a keresztény társadalomra, amely nevelésével nem törődött és kebléből könyörtelenül kilökte. Nem egyszer megesik, hogy egyik-másik falusi plébános vagy tanító az iskolába járó paraszt gyermekek között találjon fényes tehetséget, akit ha iskoláztatnak, a hazának és az egyháznak sok hasznot hozna; de mert nincs, aki a szegény paraszt gyermeknek az iskolába utat egyengetne, a nagy tehetség az emberiség számára nyomtalanul elvész. Igen vallásos őseink szegény tanulók számára alapítottak ösztöndíjakat, de ezeket legtöbb esetben nem a szorgalom, hanem a protekció szerint osztogatják.

A keresztényeknél a szegény házaspár Istenen kívül hiába várna segínyt valakitől is. A keresztény földmives, iparos, kereskedő mindenben önmagára van hagyatva és Isten csodája, ha a nagy konkurencziában el nem bukik. A vidéken egyik-másik telkes gazda sokszor a legjobb iparkodása mellett se képes a reá nehezedő terheket fedezni és így adósságba verődik, minek folytán parcellái árverésre kerülnek és vevők hiányában potyán eladatnak, amit sokszor talán megakadályozni lehetne, ha a kath. köröknek vidéki tagjai a kört erről eleve értesítették. Messzire mennék, ha még tovább is vázolni akarnám, hogy a kath. körökben vevő tömörülés által a katolikusok minő könnyűszerrel képesek volnának önmagukon segíteni, de már a fennebbiekből is nyilvánvaló, hogy a kath. körök mi mindenféleképpen volnának hivatva tekintettel lenni mindaddig, a míg a speciális jótékony és egyéb kath. egyletek nálunk is meg nem alakulnak, amelyeknek száma a művelt nyugaton ezekre megy, amelyek a vagyoni viszonyok békés rendezését előremozdítják.

S ha már arról van szó, hogy az összetartást a zsidóktól tanuljuk, nem tehetem, hogy a zsidóságnak az egyik tagadatlanul legszebb tulajdonságára ne mutassak és ez a mértékletesség. Ha a keresztények a zsidókat az összetartásban nem is képesek egészen követni, lévén köztünk sok áruló »jó katolikus«, úgy legalább a mértékletességet eltanulhatnák tőlük és már akkor is a kereszténység anyagi állapota rögtön legalább 50 százalékkal emelkednék. A zsidó órahosszat el tud szórakozni anélkül, hogy itatra gondolna; a kereszténynek csak akkor van jó napja, ha — tisztelet a kivételnek — alaposan berugott.

(Vége köv.)

Karcolatok.

Furesa. Hát még a miniszternek is szabad? A bonyhádi kerületben, persze a választás előtt, a korteskedő miniszter — és csakis a miniszter tehet! — azt az ígéretet huzta végig mézes madzag gyanánt az éhes tanítók száján, hogy anyakönyvezőknek a tanítókat fogja alkalmazni.

A bonyhádiak jól tudták, hogy egész Tolnamegyében nincs egyetlen állami vagy községi népiskola s így tanító sem. Mit gondolhattak tehát egyebet a tolnai abéczés nemzedék nap számosai, a katolikus, protestáns, szerb és zsidó tanítók, mint hogy ime, nekik virrad fel!... Egyik-másik közülök a bonyhádi kerületben már lekenyerezve is érezte magát és semleges maradt.

Mikor azután a hazatért és már megválasztott miniszternek Budapesten a tanítók országos bizottsága, saját külön Somlyayjával élén, hálálkodni sietett, a mutogatott konczért: a miniszter a konczot függével helyettesíté, kijelentvén, hogy csak állami és községi tanítókra gondolt, azokra is csak — álmában...

Furesa! De vajjon mit mondanak hozzá azok a semlegesített tanítók?

*

Az is furesa. A néppárt után a 48-as és függetlenségi párt kap ki a »Szabadság« fő szerkesztőjétől... Csak hogy a néppárt népe bigott csöcselék. A függetlenségi párt választói pedig — már nem is nép, hanem valami intelligens uri tömeg.

Hagyján! Hanem tessék azt a vezércikket elolvasni és — megérteni. Az lesz a legfuresább.

A László-malom közgyűlése.

Sokkal simában folyt le a közgyűlés, mint azt általában remélni lehetett volna. Csak az igazoló bizottság működése alatt volt egy heves összekocczanás Schwarcz részvényes és Bartók felügyelő bizottsági tag között.

Megjelent 57 részvényes; 1006 részvény, 701 szavazattal. Letétbe helyeztetett 1847 részvény.

Tudósítónk a gyűlés lefolyásáról a következőket jelenti:

Jelenvoltak:

Szabó József, Garai Károly, Biró Zsigmond, dr. Molnár Imre, Reismann Mór, ifj. Janky Antal, Bartók Jakab, Rosenthal Hermann, Kugler Albert, dr. Sipos Árpád, dr. Wallner Ödön, Hoványi Gyula, Hoványi Géza, Pallay Lajos, Stern Jakab, Rothmann Jakab, Deési Géza, Deutsch K. J., Hlatky Endre, Janky József, Rimanóczy Kálmán, Ullmann Izidor, Kurländer Ede, Mandel Manó, Kolliner M., Müller Salamon, Lederer Dávid, Schwartz Jakab, Örley Kálmán, Kiss Kálmán, Deutsch Herman, Földiák Lajos, Ineze Lajos, Kovács Béla, dr. Schweiger Ede, Bügler Jakab, Kolliner Dávid, Farkas Izidor, Reismann Jakab, dr. Friedländer Sámuel, Stern Márton, Lichtmann József, dr. Hoványi Ferencz, Krausz Dávid, Fleischer Miksa, Fleischer Ignác, Stösner Kálmán, Werbán Zoltán, Szabó János, Sonnenfeld Adolf, Erdélyi József, Bugler Vilmos, Markovics Sándor, dr. Atzél Béla, Huzella Gyula, Lövy József, Kolliner Miklós, Laszky Armin, Aulich Lajos, Berkovics Ferencz, Szabó Ferencz, Szokoly Tamás, Guttmann Albert, Beck Henrik, Schütz Albert, Rothbart Bernát, br. Gerliczy Ferencz, Márkus László, Áron Salamon, Fényes Manó, Löbl Ede, Markovits Sándor, Lukács Lajos, Steiner Albert, dr. Pódor Gyula, Pekánovits, Lukács L.

Szabó József elnök megnyitja a gyűlést s bejelenti, hogy mivel a közgyűlés napja a hivatalos és a helyi lapokban (a Tiszántul kivételével) ideje korán meghirdettetett s mivel a kellő számú részvényesek és részvények jelentek meg az alapszabályok 31. §-nak elég tételű s így a közgyűlés határozat képes. Az elnök kinevezi a szavazatszedő bizottságot s kéri az igazgatósági jelentés fölolvását.

Az igazgatói jelentés részletesen elmondja a László-malom történetét attól a pillanattól kezdve, mikor a részvénytöket felakarták emelni egész mostanig. Ezután a felügyelő bizottság jelentését olvasták fel.

A két jelentés azzal végződik, hogy a malom számoljon fel s a felügyelő bizottságnak a felmentés adassék meg.

Legelőször fölszólal.

Hlatky Endre, ki azt hiszi, hogy az lehet első sorban a tanácskozás tárgya, hogy a malom fölszámoljon-e vagy tovább folytassa-e az üzletet? Hogy a malom az üzemet tovább folytassa az világos képtelenség. Az időkben mikor még állott a malom éppen az nehezítette a helyzetet, hogy megrendült a hitel s nem volt forgó tőke.

Mennyivel inkább fönn áll ez az eset most, azt mindenki beláthatja. Tehát az igazgatósági indítvány elfogadását ajánlja. Az volna a második kérdés, hogy a felmentvény megadandó-e? Ha mulasztás és roszhizeműséget látnék fönforgni, azt mondanám, hogy nem adandó meg, de hiszen az igazgatók a malom bukása által többet veszítenek, mint a részvényesek, mert azoknak legnagyobb része két három anynyit veszít, sőt némelyek egész vagyonukat. Így tehát kétség sem férhet az igazgatók jó hiszeműségéhez. Ép ezért a felmentés fölött vitatkozni teljesen fölösleges. Most az a kérdés áll elő, hogy mi módon lehetne, csőd, vagy fölszámolás útján lebonyolítani az ügyet. Világos dolog, hogy a részvényesek már nem kapnak semmit, de méltányos, hogy a kiken tudunk segíteni, segítsünk azokon. S pedig segíthetünk a hitelezőkön. Segíthetünk az által, ha nem megyünk bele a csödbe, mely költséges, de fölszámolunk. S ép ezért tette a hitelezők egy jó nagy része azt az ajánlatot, hogy 30 százalékot leengednek követelésükből, de csőd esetén az egészet követelik. S tehát, ha a malmot úgy vagy még jobban lehet értékesíteni, mint az a mérlegben föl van véve, úgy a hitelezők által elengedett 30 százalék a részvényesek javára marad. Az indítványt elfogadják. (Általános helyeslés.)

Erdélyi József a gör. kath. gyertyaalap képviselőjében nem járulhat hozzá a felmentvény megadásához.

Rosenthal budapesti részvényes csak azon föltétel alatt adja beleegyezését a fölszám-

olásához, ha addig senkinek sem fizetik ki követelését, míg az összes ingatlanok eladva nincsenek. De a fölmentést semmi esetre sem adja meg.

Berkovics Ferencz szerint nem lehet utasítást adni a felszámoló bizottságnak. Megvan a törvényben szabva, hogy hogyan kell nekik eljárni.

Hoványi Géza a felszámolás szükségességét és előnyösségét bizonyítja.

A gyertya alap és a Rosenthal szavazatai ellenében elfogadják a fölszámolást. (Általános helyeslés.)

Berkovics Ferencz indítványozza, hogy adassék fölhatalmazás a fölszámoló bizottságnak arra nézve, hogy a malmot szabad kézből is eladhassa.

Elfogadják.

Berkovics eldöntendőnek véli azt, hogy hány tag jegyezheti a céget? Eljégségesnek látja, hogy három jegyezze.

Elfogadják.

Dr. Wallter ajánl 5 tagot a felszámoló bizottságra.

Megválasztanak: Szabó József, Örley Kálmán, Kugler Albert, Stern Jakab és Garai, a Garai és Magaziner budapesti cég képviselője.

A felügyelő-bizottságba beválasztottak: Reismann Mór, dr. Fleischer Lajos, dr. Sipos Árpád, póttagul Lévy Zsigmond.

Hoványi Géza indítványát, hogy a felszámoló-bizottság számára 5000 frt, a felügyelő-bizottság számára 3000 frt tiszteletdíj adassék, egyhangulag elfogadják.

Farkas Izidor azt is elhatározandónak gondolja, hogy hány bizottsági tag jelenléte szükséges a határozat képtelenséghez?

Berkovics ellenzése daczára isföntartja Farkas indítványát.

Schwarcz követeli, hogy mikor ingatlanok eladásáról van szó, legyen ott mind az öt tag.

Garai ezt nem tartja, czélszerűnek, de ép az a szükséges, hogy 3 tag is határozthasson.

Dr. Friedländer Sámuel egy póttagot indítványoz a felszámoló-bizottságba.

Hoványi szerint a törvény nem ismer póttagot s így az indítvány nem fogadható el.

Szabó elnök kijelenti, hogy az ingatlanok eladásánál jelen lesznek mind az öten.

Az elnök elrendeli a névszerinti szavazást. A felmentvény megadása mellett szavazott 531, ellene 72.

Ezután a nyugdíjalapról szóló jelentést olvasták föl s a közgyűlés ezzel véget ért.

NAPTAR.

— Február 21. —

Csütörtök, Róm. kath. Szeverián. Prot. Szeverián, Gör. kel. febr. 9. Niczefor. Izrael Schebat 27.

Nap két 6 óra 40 p., nyug. 5 óra 16 perc. Hold kelte 5 óra 38 p. nyug. 1 óra 42 perc.

Február 23. Posta és távirat altisztek táncvigalma a Zöldfában.

24. Ügyvédi kamarai közgyűlés.

24. A b.-ujfalui önkéntes tűzoltó-egylet bálja.

24. Könyvnyomdászok egyrésze társasestélye.

24. A nyomdászok önk. osztályának táncvigalma a Zöldfában.

24. Tűzoltó bál a Sasban.

24. Ipartestületi közgyűlés.

25. Rendkívüli megyei közgyűlés.

26. A biharmegyei takarékpénztár rendkívüli közgyűlése.

26. Zenekedvelők zeneestélye a Fekete Sasban.

Márcz. 13. A »Szabadság« sajtópöre.

16. Zenekedvelők philharmoniai hangversenye a Sasban.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számal a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,

Sonnenwirth-Jéle bazárban Fő-utca,

Sonnenfeld Adolf papirkereskedésében Fő-utca,

Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,

Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,

Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Kis-Fürdő-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

* **A király és a köztársaság elnöke.** Ferencz József király Cap-St.-Martinból való elutazása előtt a következő táviratot intézte a francia köztársaság elnökéhez: »Az Albrecht főherczeg betegségének lefolyásáról hozzám érkezett nyugtalanító hírek arra kényszerítenek, hogy a délvidéken való tartózkodásomat meg rövidítsem. Abban a pillanatban, mikor Cap-St.-Martint elhagyom, kifejezni óhajtom önnek, hogy épp úgy mint a mult esztendőben, Franciaországban való tartózkodásomra igen szívesen fogok visszaemlékezni. Mélyen meg vagyok hatva az előzőkeny és vendégszerető fogadtatás által, amelyben részesítettek és nagyon hálás vagyok azért az igyekezetért, hogy tartózkodásomat kellemessé tegyék.« Faure elnök a király táviratára a következő táviratban válaszolt: »Felséged táviratával egyidejűleg érkezett hozzám Albrecht főherczeg halálának híre. Legmélyebb részvételem fejezem ki a fölött a nagy veszteség fölött, amelyet felséged fenséges rokona halálával szenved. A midőn sajnálatomnak adok kifejezést a fölött a fájdalmas esemény fölött, amely franciaországi tartózkodását oly sajnálatos módon félbeszakította, fogadja felséged mélyen érzett rokonszenvem szíves kifejezését.

* **A „kereskedelmi csarnok“ nem nyíthat kávéházat.** A »kereskedelmi csarnok« tudvalevőleg palotát építettett a nagypiaczon és hogy nagyobb legyen a házbérvédelem, egy kávéházi helyiséget is tervezett az épületben. Akadt is rá bérlő Eperjesről, de a kombinációt tönkretette az iparhatóság. A kávéházi engedély kiadását azon okból, mert az érvényben lévő szabályrendelet az ily üzleteket számhoz köti, megtagadta. A kereskedelmi csarnok felebezett a tanácshoz, de ott is vereséget szenvedett, mert a tegnapi ülésen helybenhagyták az elsőfoku határozatot. Most már a csarnoknak várni kell addig, míg az új a számhoz kötést elejtő szabályrendelet jóváhagyása megtörténik, ami pedig még sok időt igényel.

* **Emlék Hunyadi Jánosnak.** Zimony város tanácsa a napokban tartott ülésén elhatározta, hogy a város felett emelkedő Hunyadi-vár romjait, az ezredéves ünnepélyre kijavíttatja és a városban szobrot emel Hunyadi Jánosnak.

* **A dobrestí munkások panasza.** Mintegy 16 tagból álló gallicziai illetőségű s a Jiraszek s Krausz dobrestí vállalatában alkalmazva volt munkás csapat járt ma Biharvármegye alispánjánál, — hogy orvoslást keressenek a rajtuk elkövetett sérelmekért. — Ezen kis gallicziai csapat ugyanis fentnevezett cég iparvállalatánál alkalmazást nyert. Ámde a cég alvállalkozója nem a legjobban bánt el velök s e miatt ök kénytelenek voltak a munkát beszüntetni. — Mielőtt azt tették volna, követelték a már megszolgált járandóságukat. Ekkor Grosz vállalkozó vissza utasította őket, s nemcsak hogy a pénzüket kinem adta — de állítólag még az élelmezést is megtagadta tőlük. — Ezért jártak ök az alispánnál, ki ezen ügyben most a leg-sürgősebben fog intézkedni és igazságot szolgáltatni, ha a panasz alaposnak fog bizonyulni.

* **Nyugodt lehet.** — Jean, adósa maradok az angolnával, melyet az imént ettem.

— Nem tesz semmit, nagyságos ur.

— Hátha elfelejténem?

— Lehetetlen. Ez az angolna pár napig megfekszi a nagyságos ur gyomrát.

* **Az alföldi szoczializmus.** A nyomor, mely az alföldi munkások közt pusztit, tudvalevőleg a mezőgazdasági állapotok jelenlegi kedvezőtlen alakulásának következménye. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter érdeklődéssel kísérve a nyomorral küzdő munkásnép helyzetét, rendeletileg utasította a püspök-ladányi uradalmi felügyelőséget, hogy addig

is, míg legközelebb ezen óriási kiterjedésű birtokok bérletei letelnek, a jelenlegi házi kezelés alatt álló földbirtokokból mintegy ezer holdat a nyomorral küzdő munkásnép között a legméltányosabb módokat mellett oszszon ki s egyuttal tegyen hozzá javaslatot ezen általánosnak nevezhető munkásnyomor enyhítésére nézve.

* **Pályázat a vízvezeték bevezetésére.** A vízvezetéknek a város tulajdonát képező középületekbe leendő bevezetésére pályázatot irt ki a városi tanács; az árlejtési feltételeknek megfelelő ajánlatok 1895 évi márczius hó 7-ik napjának d. e. 9 órájáig lesznek beadhatók. A vízvezeték előállítására jogosított helybeli iparosok részére a mérnöki hivatal fogja a feltételeket megküldeni.

* **Az öngyilkos kamarai titkár.** Réthy Dezső hagyatéki ügyében tegnap két átirat érkezett. Egyiket a marosvásárhelyi keresk. és íparkamara, másikat az ottani kapitányi hivatal intézte rendőrségünkhöz. Mindkét hatóság a szerencsétlen véget ért fiatal ember haláleset-felvételi ivét sürgeti, amennyiben hagyatékát akarják letárgyalatni. Az átiratokat soron kívül vették elintézés alá.

* **Héber egyetem** fölállítását tervezik angol zsidó körök, persze Jeruzsálemben. Az »Alliance izraelite universelle«-ben nagy összeg áll már e célra. A heidelbergi »Ahabat Zion«-egylet egész vagyonát e célra adta.

* **A jegyek érvényesek.** A helyőrségi őrmesterek és egyenruquak által f. hó 23-ára tervezett társasestély — mint tegnap már említettük — Albrecht cs. és kir. főherceg elhalálása folytán bizonytalan időre elhalasztott, melyre azonban a már kibocsájtott belépti jegyek érvényben maradnak.

* **Tragikus utazás egy bivaly után.** Szász István, jómodu malomi gazda Szolnok-Doboka-megyében, két bivalylyal nagy rakomány szent szállított Szász-Ujfaluba. Vele ment szolgálja is. Egész nap uton voltak s mikor Szász-Ujfaluból visszaindultak, már estefelé járt az idő. Apanagyfalu közelében a bivalyok egy árokba fordították a szánt, mely összetört. A gazda és bérese kimászott a szán roncsai alól, de nem mertek utnak indulni, mert két lépésre sem láttak. Végre is az jutott eszükbe, hogy megfogják a bivalyok farkát s azok majd hazavezetik őket. Egyideig egymás közelében haladtak, később azonban eltávolodtak, mert az egyik bivaly gyorsabban emelgette a lábait. A béres nem bírt versenyt futni a bivalylyal, eleresztette a farkát és egymagában gázolta a méteres havat. Haza is jutott szerencsésen, de a gazda nem került haza. Szász István ugyanis makacsul szorongatta a bivaly farkát s bár többször felbukott el nem eresztette. A bivaly eleinte a szél ellen ment, de aztán meguntta és visszafordult. El is vitte a gazdáját egy befagyott tóig. A bivaly lábait alatt rögtön beszakadt a jég s a bivaly elmerült. Szász István pedig ott maradt a tó szélén üres kézzel, tanácstalanul, vezető nélkül. Ott találták meg másnap délután a faluból kiesődött emberek, a kiket a szolga vezetett a gazda keresésére. Szász István tagjai egészen meg voltak dermedve s az életnek legkisebb jelét sem mutatta. Nuridsán bethleni orvos életre keltette ugyan, de életben maradásáról szó sem lehet.

* **Lószemle.** A cs. és kir. 15-ik huszár ezred pótkeret parancsnoksága f. évi márczius hó 18-ikán d. e. 10 órától kezdődőleg a helybeli »Ferencz József« laktanyában tartja meg a tavaszi lószemlét.

* **Megölte a leányát — véletlenül.** Bedekovics Anna, egy kilencz éves abonyi leányka azt az utasítást kapta tanítójától Rumpolt Károlytól, hogy vigye haza apjához — aki gépész — revolverét s igazítsa meg. A leány hazament, átadta atyjának a revolvert s elmondta neki, mire kérte a tanító ur. Mikor elvégezte a mondókáját, kifelé indult. Alig ért azonban az ajtóig egy velőtrázó sikoltással ösz-

szeesett. A gépész ugyanis — míg vizsgálgatta a kezében levő revolvert — nem vette észre, hogy az töltve van és elsütötte. A golyó fültövön találta a leányt, aki nemsokára meghalt.

* **A városi tanács tegnapi üléséből.** A va sfürdő előtt levő párispatakid elbontása iránt beadott kérvény a főmérnöknek lett kiadva műszaki vélemény végett. Bizony kívánatos volna ezen forgalmi akadálnak sürgős eltávolítása. — A kereskedelmi palotában a házmester részére kijelölt pince-lakásra a tanács nem adta meg a lakhatási engedélyt, mert a felülvizsgáló bizottság egészségtelennek találta. Ugyanennek véleményére elrendelte, hogy az internatus mellé betegszobát rendezzen be záros határidő alatt. — A Pecze rendezésére vonatkozó tervezet a szépirodai és közlekedési bizottságnak lett kiadva felülvizsgálát s véleményadás végett. Építkezési engedélyt nyertek: Hajnal Árpád Kispereczes-utca 833, Szödényi Nándorné Nagy Sándor-utca 288, Tarr György Nagyte-mető-utca 652, Seewald Jakab Hidegser-utca 29, özv. Imre Jánosné Kert-utca 115, Gerő Zsigmond Kapuczinus-utca 56, Oláh Ferencz Nagykörös-utca 690, Léderer-Kálmán-féle szeszyár részvénytársaság Erzsébet-utca 211—216, Klein Jakab Gilányi-sor 129, Bonis Lajos közép-sor 44 számú házhoz; végül Beczkay Lajos a Szent László-téri üzletének új kirakatára.

* **A hó és a tél.** A havazások és a hófúvások egyre tartanak. Az ország minden részéből érkeznek tudósítások, melyek arról szólnak, hogy ha egy vasuti vonalat a hóekék és a munkások kiszabadítanak a vesztegzárból, helyette kettőt zár el a lányi magas hó. — Nyiregyháza és Pazon között a hó a fák tetejével egyenlő magasságu. A közlekedés teljesen lehetetlen. — Beszterczén a hideg oly nagy, hogy a madarak megfagyva hullanak alá s a farkasok a házak küszöbéig járnak. Szőlőpatakon egy gyermeket a farkas magával hurezolt s alig sikerült út a vadállat körmei közül kiszabadítani. A gyermek halálán van. — Bethlenen a hó az embermagasságot érte el. — A magyar államvasutak jelentése szerint a nyiregyháza-mátészalkai, nyiregyháza-kisvárdai vonalokon és a brassói küzuti vasut főtér-bertaloni vonalrészén a forgalom a hóakadályok miatt szünetel, ellenben az ajka-székesfehérvári, türje-zalaszentgróthi, boba-kisfalud-szentiváni, tótmegyer-nagybélci és nagysurány-aranyosmaróthi vonalokon a hóakadályok elhárítottak és a forgalom újból megindított. A kassa-tornai vonalon az ösz-szes forgalom hóakadályok miatt szünetel.

* **Zsidó „gróf.”** A pozsonymegyei »Zavar« községben a napokban hunyt el a legelső zsidó gróf — egy odaváló pékmester Kring Jakab. Az utóbbi időben megháborodott az elméje s folyton azt hajtogatta, hogy ő a gróf. Amint Pozsonyba szállították megfigyelés végett, a vasuti kalauznak sorban megmutogatta a kastélyait: a galgóczi, a bresztováni, a zavarit stb. Minthogy csak csendes őrült volt, odahaza áptolták, míg a napokban a halál megkönyörült rajta.

* **A megfagyott komédiás.** Megirtuk tegnap röviden, hogy a szegedi határban megfagyva találtak egy vándor-komédiást. A vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlen Szabó Kálmán szücslegény volt pár évvel ezelőtt, de a mesterség után nem tudott megélni és beállott egy komédiástruppa. Később aztán elhagyta társait és a »maga kezére« dolgozott. Szabó Kistelek felől érkezett Szatymazra és polgári ruháját az állomáson hagyva, bohóczkosztümben a házak közé indult. Bukfenczetek hányt és utána inkább koldult, mint kéregetett. Néhány krajezárt dobtak neki, ezzel rögtön a korcsmába szaladt és pálinkát ivott rajta. Estefelé visszaindult az állomásra, mert Szegedre szándékozott. A pálinkától kissé megrészegedett és eltévesztette az utat. Bolyongása közben megvette a hideg, elálmósodott, beleült egy árokba, ahol reggelig esontta fagyott. A szegény pojácza holttestét a közkórházból temették el.

* **Payer expedíciója.** Napról-napra növekszik azoknak az elszánt embereknek a száma, akik számot vetve egy északsarki expedíció veszedelmeivel, még a saját költségükön is késznek nyilatkoztak részt venni az 1896-ra tervezett Payer-féle expedícióban. Payernek legfőbb óhaja, hogy a vállalkozók többsége a magyarság köréből kerüljön ki. Első sorban ügyes festőket, fotografusokat, preparátorokat, nautikusokat, jó lövőket és orvosokat keres. A kellő felvilágosításokat Chyle Ferencz eszászári és királyi számvevő kapitány (lakik Budapesten, IX. kerület, Soroksári-utca 63. szám alatt) adja meg a jelentkezőknek. Payer felolvasásai iránt a vidéki városokban is igen nagy az érdeklődés. Vidéki felolvasások egyelőre Aradon, Temesvárott, Miskolczon, Kassán, Pozsonyban, Szombathelyen és Szabadkán lesznek.

* **Gyászjelentések.** Tegnap a következő gyászjelentéseket küldték be hozzánk: Szigeti Szegedy Ida férjével Sztankovits Gyula m. k. áll. vasuti tisztviselővel, Gyula és László gyermekekkel; szigeti Szegedy Iona férjével Sulyok Miklós földbirtokossal; gurahoncz Remekházy Károly kir. tanácsos és kataszteri elnök gyermekeivel; Remekházy Józsa férjével bánhidai br. Bánhdy Antallal; Remekházy Ödön cs. és kir. huszár főhadnagy; Palovits József nejevel, mint az elhunyt sógorai és sógornői; Márkus János nejevel és gyermekeivel; Szegedy Imre nejevel és gyermekeivel, mint az elhunyt unokatestvérei, valamint számos más rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a felejthetetlen jó atya, após, testvér, sógor rokonnak szigeti Szegedy József, 1848—49-iki honvédőrnagy, Boczkó Dániel kormánybiztos mellett, f. év február hó 9-én, élete 83-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele és hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 21-én délután 3 órakor fognak Várad-Velence, Templom-tér 124-ik szám alatti lakásnál a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni s a várad-velencei róm. kath. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 22-én d. e. 9 órakor fog a várad-velencei róm. kath. plébánia-templomban az egek urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1895. február 19. Az örök világosság fényeskedjék neki! — Könczey József és neje Csóka Boris és gyermekeik: Elemér, Andor, Sarolta, Dezső és Sándor fájdalomtelt szívvel tudatják forrón szeretett gyermekük, illetve testvérük Könczey Irénkének folyó hó 20-án délután fél 3 órakor, életének 2-ik évében, tüdőlobban történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága kis halott földi maradványai ugyan e hó 22-én délelőtt fél 11 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Nagyfűrdő-utczki 671. sz. háznál beszenteltetni és a várad-olaszti temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1895. február hó 20-án. Béke poraira!

* **Postatakarékpénztárak és a törvényhatóságok.** A m. kir. belügyminiszter körrendeletileg értesíti a törvényhatóságokat, hogy a m. kir. postatakarékpénztár értékpapírok beszerzésének közvetítésével is foglalkozik s tekintve, hogy a postatakarékpénztár közbenjárásával a vásárlások szigoruan a napi árfolyamon és teljesen díj s jutalékmentesen eszközöltetnek, sőt a pénz beküldésével járó költségek is elesnek, a felmerülő szükséghez képest leendő igénybe vételét a törvényhatóságok figyelmébe melegen ajánlja.

* **Esküvő.** Popovics József, a kassai vasgyár munkavezetője, folyó hó 24-én délután 4 órakor vezet ioltár elé az olaszii róm. kath. plébánia templomban Komáromi Ignác helybeli iparos-polgár kedves és szeretetreméltó leányát: Juliskát.

* **Monte Carlo áldozata.** Turinból írják, hogy Senti Lajos bérkocsitulajdonos Beer Róza szerpentin-táncosnő társaságában Monte Carlóba utazott s mintán ott 200.000 lírát vesztett, főbe lőtte magát. A táncosnőt elfogták

s esendőfedezet alatt kísértették a határig. — Az öngyilkos Senti családos ember volt és hat gyermeke maradt.

* **Pinczér-bál.** Sikerült táncmulatságot rendeztek pinczéreink szerdán a »Zöldfa« ez alkalommal szépen feldíszített nagy termében. Megmutatták, hogy ép úgy helyt tudnak állni a parketten, mint a mily ügyesen szolgálják ki a vendégeket. A négyesek 40—50 pár tánczolta Weinberger Jenő ügyes rendezése mellett. A talpalá valót Rác Józsa jeles zenekara szolgáltatva, együtt tartva kivilágos kivilágított derék pinczéreinket és a jó kedvvel mulató társaságot. — Jelen voltak: Aszszonyok: Balog Adolfné, Groszman H.-né, Klein Henrikné, Katz Sámuelné, Márkusné, Rechnitzer A.-né, Róth Józsefné, Róth Kálmánné, Rosenthalné, Weisz Simonné, Weisz D.-né, Zolek Henrikné. Leányok: Balogh Mariska, Berger Ilona, Birta nővérek, Bires nővérek, Grünfeld nőv., Guttman Etelka, Groszman Berta, Hell nővérek, Klein Róza, Katz Hermin, Klein Szeréna, Káner Róza, Weiszberger Lenke, Weisz Regina, Weisz Juliska, Zobel nővérek.

* **Gerjen község veszedelme.** Gerjen tolnamegyei község, amelyet két évvel azelőtt elpusztított a vízáradás, mint Szegzárdról jelentik, megint óriási veszedelemben van, mert most is Tolna alatt a Grébeernél vannak a legnagyobb jégtorlaszok. A község mentésére minden lehetőt elkövetnek.

* **Rövid hírek.** Kassán dr. Hoffmann Lajos egyéves önkéntes leest a lováról s szörnyet halt. — Hátszegről Nalácsy Károly földbirtokos gyalog indult Nagy-Pesténybe; utközben megfagyott. — Aradon Opicz Pálnak levágta az orrát egy éles késsel az anyósa. — Kecskeméten vasárnap este négy részeg huszár összeütközött a rendőr-örjárattal. Az egyik Kátai Pál rendőrőrmester bal karját levágta. — A soproni »Magyar király« szállóban Szarka Lajos szökött honvédkáplár agyonlőtte magát. Jómódu szülők fia volt. A soproni helyőrségben az idén ez a negyedik öngyilkosság.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár elé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótól 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05, 2-10.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Vidéki levelezés.

Bihar, február 20-án.

Dr. Péchy Károly **körorvos**, Biharon, a székhelyén, hetenként egyszer, ugy a róm. kath. mint a ref iskolákban népszerű előadásokat tart a felsőbb osztályok tanulóinak.

A gyermekek által könnyen érthető modorban tanítja a test- és egészségügyet.

Eddig ismertette magyarzatában a testtanból a testnek fejlődését, a csont- és izomrendszert.

Bátran állíthatom, hogy a gyermekek élénk érdeklődéssel hallgatják a könnyen érthető, népszerű előadásokat. Bizonyosság reá, a hozzájuk intézett kérdésekre adott okos és talpraesett feleleteik.

Feltűnően ritka jelenség, hogy egy körorvos, aki 7 községnek az egészségügyi ellátását végezi, nagyon szűkre szabott idejéből mégis szakít annyit, hogy a népnek egészségügyi nevelését úgy szíven hordozza, mint azt ily állásban kevés orvosnál lehet tapasztalni.

Sokat használ egy ily jó irányu törekvés a lakosságnál, amennyiben beoltja a népbé az egészségügy iránti érzéket. A lakosság és az egész vidék intelligens része már is nagy elismeréssel van a vidék legkedveltebb orvosa iránt.

Vajha e nemes példa másokat is buzdítana ily törekvésre, melylyel magyar hazánknak oly sokat lehetne használni. r. l.

A nagyváradai takarékpénztár közgyűlése.

Meghívás.

A nagyváradai takarékpénztár r. t. 48-ik rendes közgyűlésére, mely 1895. évi márczius hó 10-ik napján d. e. 10 órakor saját üzleti helyiségében fog megtartatni.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság jelentése az 1894-ik év üzleti eredményéről.

2. A felügyelő bizottság jelentése az 1894. évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozat hozatal.*

3. Az alapszabályok 40-ik szakasza értelmében kilépés és lemondás folytán megüresedett napibiztosi állások választás utjánai betöltése.

4. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíjalap állásáról.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényeit, melyet legalább egy hó előtt saját nevére iratott szelvényeivel együtt letenni, hol az őt megillető szavazat számát előtűntető térítvénynyel láttatik el.

A mérleg eredeti példánya az üzlethelyiségben, f. évi márczius hó 2-án a részvényesek által megtekinthető.

Kelt Nagyvárad, 1895 február hó 19.

Sal Ferencz,

kir. tanácsos, igazg. elnök.

T Á V I R A T O K.

Albrecht főherceg halála.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.)

Albrecht főherceg temetésén a király nem vezeti a katonai kíséretet, hanem az összes Bécsben időző főhercegekkel gyalog fogja követni a koporsót. A gyászmenet eltérőleg az udvari szokástól Ringon fog keresztül haladni. A főherceg teteme vasárnap érkezik Bécsbe, s a temetés hétfőn lesz.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.)

A főherceg holttestét holnap fogja behalzsamozni Weichselbaum tanár, aki ma este Arcoba érkezik.

Budapest, febr. 20. (Saját tudósítónk

távirata.) Ma hirdették ki Bécsben Albrecht főherceg végrendeletét. Jelen volt Hohenlohe főudvarmester és Szécheny Antal gróf. Hir szerint a főherceg Károly, Ferdinánd gyermekeinek nagy hagyatékot rendelt. A hagyaték nagy terjedelme folytán a végrendelet végrehajtása legalább is egy negyedévet vesz igénybe.

A pápa neheztelése.

Budapest, febr. 20. Saját tud. táv.)

A Neue Freie Presse egy római távirata szerint a pápa gróf Schönborn érsek előadására az osztrák keresztény szocialista izgatásokról kijelentette, hogy az epizkopátus és az alsó papság között támadt viszály fájdalmasan érintette. A szentszék

* Figyelmeztetnek a részvényesek, hogy az alapszabályok 15. §-a értelmében érvényes határozat hozatalára 20 oly részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytökeken legalább 1/3-ad részét képviselik.

az utóbbi idők kinos eseményeiről határozott alakban fog nyilatkozni. E nyilatkozat két hét alatt várható.

Lázadás a börzén.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.)

A budapesti tőzsdetanács új üzleti rendtartása, amely tetemesen megnehezíti a spekulációt s számos börzeügynököt foszt meg a keresetétől, hatalmas botrányt idézett ma elő a börzén. A tőzsdelátogatók mérges hada tüntetést rendezett Weisz Berthold tőzsdetanácsos ellen, mert ez nem volt ellene az új rendtartásnak, holott a legutolsó időben ő is részt vett a börzén egy csunya manipulációban. Szidalmakkal illették s csaknem verekedésre került a dolog, mert néhányan Weisz Bertholdot a védelmükbe vették. Éppen a rendőrség segélyét akarták már igénybe venni, amikor Frankl József volt tőzsdetanácsos valahogy lecsillapította a megvadult börziánereket.

Rákóczy emlékek.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.)

Székesfejérvár város levéltárában kutatás alkalmával rendkívül becses Rákóczy korabeli okmányokat találtak. Az értékes emlékeket Székesfejérvár város a millenniumi kiállításra fogja küldeni.

Az iskolai év megváltoztatása.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.)

A kolozsvári egyetem ama fölterjesztésére, hogy az előadás októberben kezdődjék s júliusban végződjék, Wlassics Gyula kultuszminiszter leiratott intézett a budapesti egyetemi tanácshoz s föl-hivta, hogy nyilatkozzék ez ügyben. A theologiai kar ellenzi az iskolaév megváltoztatását, a többi kar még nem határozott.

Egy grófné elfogatása.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.)

Berlinben letartóztatták Perponschera grófnőt, mert kiderítették rája, hogy egy polgári perben hamis esküt tett.

Csecsemő mint postaküldemény.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.)

Veszprémben, mint onnan telegrafálják, ma egy csomagot adtak föl a postán, amelyben egy pólyás gyermek volt. A baba mellén a következő írott czédula volt: Jó napot édes apám! Megjöttem! A csomag egy előkelő fővárosi uriember nevére volt czimezve. Az ártatlan teremtést a rendőrség vette gondjaiba, amely nagyban nyomozza a csomag küldőjét.

Lebukott a lóról.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.)

Somfán egy Hoffmann Lajos nevű tüzer-önkéntes, lovaglási gyakorlat közben ma lebukott a lóról s rögtön meghalt. A fiatal ember fia volt a Károlyi grófok uradalmi főerdészének.

EGYLETEK.

Egy humánus intézetről.

Nagyvárad egyik jótékony intézetéről, a »Rabsegélyző egyesület«-ről szóló kis füzetet kaptunk a napokban kézhez, mely fényesen dokumentálja a zajtalanul, de annál eredményesebben működő intézet létjogosultságát és áldásos voltát. A füzetet, melynek címe: »A nagyvárad és biharmegyei rabsegélyző egyesület« az 1894-ik évben, K. Nagy Sándor, kir. törvényszéki bírósági elnök, az egyesület fardhatatlan titkára és lelke állította össze, kinek legnagyobb részben köszönhető, hogy az egyesületnek most már 14.000 forintot meghaladó vagyona van.

A jelentés mindenekelőtt felemlíti, hogy miért alakult meg az egyesület; hogy azoknak a szerencsétlen raboknak, ezek az egyesületek képezik az összekötő hidat, melyet a nemes lelkűség épített számukra, hogy a börtönből kilépve ne zuhanjanak vissza a mélységbe, hanem vissza tudjanak térni a hasznos társadalomba, honnan őket fékevesztett szenvedélyök vagy vak gyarlóságuk kiragadta.

A rabsegélyző egyesületek támaszt nyújtanak a kiszabaduló rabnak, hogy ismét becsületes emberré válhassanak s belássák, hogy mire vezet a bűn s a szenvedély. E célból különösen nagy szolgálatokat tesz a rab-iskola, melynek közvetlen hatása a fiatal rabok erkölcsi életére naponként észlelhető. A rabiskola tanítója Vértessy Andor nagy buzgalommal felelt meg nehéz hivatásának, hogy azt a 97 rabot, kik a múlt évben a rab iskolát látogatták, kimentse a tudatlanság homályából s a műveltség-legelemből ismereteire, írás, olvasás, számolás stb. megtanítsa.

Az egyesület másik főfeladatát az képezi, hogy a kiszabadult rabokat pénzsegélyben részesítse, hogy azok a börtönből való kilépésük után ne legyenek kénytelenek koldulni, vagy éppen lopásra vetemedni.

Meglehetősen szerény anyagi viszonyai dacára az egyesület a múlt évben 210 szabaduló rabot részesített 782 forint 55 kr. pénzsegélyben.

Sajnos, hogy bár ily nemes hivatást tölt is be az egyesület, mint a jelentés fájdalommal konstatálja, a tagok száma folyton apad. A múlt évben is 233 fizető tag száma 222-re szállott

le. S a jótékony adományok is egyre ritkulnak. Pedig az ilyen célra adott pénz valóban nagy kamatokkal térül vissza a társadalomnak, a mennyiben annak beteg tagjait kigyógyítja az egyesület, felvilágosítja az eltévedteket, kibékíti őket sorsukkal, s így mintegy a szocializmus és proletárizmus ellen is hathatós eszközökkel küzd.

Az egyesületnek egész működéséről különben világos képet nyújt a múlt évi vagyon számla, melyet a következőkben adunk:

1894. december 31.

Tartozik.

Tanítói fizetés	400	frt	—	kr.
Iskolai szerek és könyvek	21	>	05	>
Nyomatvány és postadíj	47	>	50	>
Egyleti szolgáló fizetése	120	>	—	>
Segélyezés a raboknak	782	>	55	>

Tiszta vagyon:

Pénzkészletben	14946	>	03	>
	16317	frt	13	kr.

Követel.

Tiszta vagyon múlt évről	14231	frt	35	kr.
Rendes tagsági díjból	222	>	—	>
Államsegély alaptól	1200	>	—	>
Tőkekamat számlától	663	>	78	>
	16317	frt	13	kr.

Őszintén kívánjuk, hogy a jövő évi közgyűlés alkalmából, ne csak az idejéhez hasonló fényes erkölcsi eredményeket mutasson fel a Rabsegélyző egyesület, hanem társadalmunk felébredve közönségéből, adományokkal is gyarapítsa Nagyvárad ezen emberbaráti egyesületét, melyet a valódi tiszta emberi szeretet, a humanizmus legnemesebb ideái hoztak létre és tartanak fent.

Meghívás.

Az ipartestület előljárósága rendes havi ülését a mai napon d. u. 5 órákor tartja meg, melyre a mélyen tisztelt előljárósági tagokat tekintve a tárgyak fontosságát ez uton is tisztelettel felkérjük a megjelenésre!

Nagyvárad, 1895. évi február 21-én.

Bertsey György,
test. elnök.

Közgazdaság.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. febr. 20-án.

Magyar aranyjárdék 4 ^o / _o	124	25
Magyar koronajárdék	99	30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ ^o / _o	127	75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ ^o / _o	104	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	125	25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4 ^o / _o	98	—
Italmérségi jog megváltási kötvény	101	25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98	50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	163	—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	153	25
Oszták járdék papirban	102	—
Oszták járdék ezüstben	102	—
Oszták járdék aranyban	125	25
Oszták korona járdék	101	—
1860. osztr. államsorsjegyek	160	25
Oszták-magyar bankrészvény	1105	—
Magyar hitelbank részvény	499	25
Oszták hitelintézet részvény	413	—
Oszták-magyar államvasuti részvény	346	50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	984	—
Német birodalmi márka	60	60
London vista	124	15
Paris vista	49	25
20 márkás arany	12	12

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. február 19.

I. Készáru üzlet. Az utolsó napok kellemes hangulatát nyugodtabb irányzat váltotta föl. Malmaink vételkédve megcsappannán, az árak is nehezen tartották magukat az eddig elért szinonálukon és körülbelül 20.000 q. hazai buza kelt el, mely mennyiség nagyobbára a helyben beraktározott készletekből került ki.

II. Határidő üzlet. Az egész nap folyamán a hangulat csendes maradt és az árak alig 1—2 krnyi ingadozásnak voltak alávetve. Külföldről ugyan csekély javulást jeleztek, mely azonban piacunkat semmiképpen sem érintette.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.53—6.56 frt, buza őszre 6.93—6.96 frt, rozs tavaszra 5.44—5.47 frt, tengeri máj.—jun. 6.23—6.24 frt, zab tavaszra 6.05—6.07 forint, káposzta-repcze augusztus—szeptemberre 10.50—10.60 forint.

Sertés-üzlet.

Köbánya, február 19. Készlet: 103.804 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 47—48 kr.; közép: 47—48 kr.; sülde kövér: 49—50 kr.; sovány: 47—48 kr.; Román: —; Szerb kövér 46—47 kr.; könnyű 45¹/₂—46¹/₂ kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

GRÓF ESTERHÁZY GÉZA-FÉLE

Cognac-gyár részvénytársaság

B U D A P E S T E N.

TELJESEN BEFIZETETT RÉSZVÉNYTŐKE

640,000 korona.

(50) 1—10

az osztrák magyar birodalom egyik legnagyobb Cognac-gyára.

Gyárunk a legújabb technikai vívmányok alapján van berendezve és a francia gépeink feldolgozási képessége évenként

1 millió 752 ezer liter bort vesz igénybe.

Esterházy-Cognac

tisztá borból idegen anyagok hozzákeverése nélkül készül s ezért a közönség kedvencz itala.

— Legelőkelőbb orvosi tekintélyektől ajánlva. —

Több 1000 elismerő
nyilatkozat.Diszoklevél, aranyérem s
diszkeresztrel kitüntetve.

Kapható minden nagyobb üzletben.

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.

Hirdetéseket

elvéllal jutányos áron

0—13 (19)

„Tiszántúl“

kiadóhivatala:

Nagyvárad, Apáczá-utca 3.

Nyomdász-

tanoncokul

fölvételnek valamely középiskolának egy-két osztályát végzett, 14 éven felüli fiuk.

Szent László-nyomda,
Apáczá-utca 3. szám.